

РЕЦЕНЗІЇ

А. О. ЗАДОЯ,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

НОВА ПАРАДИГМА СТАТИСТИЧНОЇ НАУКИ: ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДУМОВ, ЗМІСТУ І ТЕНДЕНЦІЙ

Як казав німецький філософ Ф. Ніцше: «Найбільші події – це не наші найгаласливіші, а наші найтихіші години»¹. Вже у 70-х роках минулого століття суворо засекречені цифрові методи стиснення інформації використовувалися у військовому радіозв'язку. У прямому сенсі цього слова це був початок дійсно тихої (і повільної), але величезної події глобального значення. Сьогодні ця подія продовжується, але все більш голосно. Інформаційно-цифровий вимір нашого соціально-економічного життя поступово перетворився на такий, що зростає швидше, ніж будь-який інший.

Статистика, як споконвічно «цифрова» економічна наука, відчуває обмеження традиційних підходів найбільш сильно. Розбіжності результатів використання наявних методів статистичних досліджень з реальним життям стають все більш відчутним і небезпечними. Спроби обійти ці розриви за допомогою політизованих методів глобального рейтингування або швидко виявляються просто нікчемними, або призводять до гучних скандалів. Достатньо згадати скандал щодо індексу Doing Business у вересні 2021 року. Це саме та ситуація, яка вимагає, за словами Т. Куна, наукової революції як зміни парадигми.

Монографія А.А. Гриценка «Економіко-інформаційний імператив нової статистичної парадигми», що вийшла з друку², відповідає вимогам саме такого парадигмального зсуву економічної дійсності та економічної науки. Монографію відрізняє реальна фундаментальність підходу, в основу якого покладено єдність історичного та логічного у її практичному розгортанні у реальності та мисленні. Структура роботи відзначається чіткою послідовністю аргументів і висновків автора, яка у той же час надає унікальну можливість відстежити становлення та розвиток інформаційної складової господарської діяльності людства у соціально-економічних координатах простору-часу.

Автор розглядає формування інформаційно-мережевої економіки як тригер статистичних змін. Він розкриває зміст трансформаційних процесів, взаємозв'язок ієрархії та мережі, інституційні перетворення, розвиток нових грошових форм, характер сучасної соціально-економічної динаміки та шляхи подолання структурних деформацій в Україні.

Важливе значення має глибока ідея автора щодо загальнометодологічної основи парадигми соціально-часової статистики, під якою він розуміє час життєдіяльності людини як фундаментального виміру індивідуального і суспільного багатства. Одночасно

¹ Ніцше Ф. Сочинения в 2 т. Т. 2. М.: Мысль, 1990. С. 85.

² Гриценко А.А. Економіко-інформаційний імператив нової статистичної парадигми: монографія. К.: НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ», 2020. 436 с.

автор переконливо показує, що життєдіяльність людини як основа будь-яких соціальних форм багатства відбувається за різних історичних умов та інститутів, що потребує конкретно-історичного підходу до статистичних методів оцінки економічної реальності. Про практичне значення такого авторського підходу свідчить висновок щодо природної притаманності перехідному періоду формування інформаційно-мережевої економіки змішаних форм статистичних систем, де поєднуюватимуться натурально-господарський облік, вартісно-економічна і соціально-часова статистика.

У той же час як побажання щодо подальшого дослідження автору можна порадити розглянути форми збереження модифікованих традиційних статистичних систем у разі фактичної багатоукладності інформаційно-мережевої економіки на перспективу.

У цілому монографія А.А. Гриценка «Економіко-інформаційний імператив нової статистичної парадигми» може бути розцінена як фундаментальний науковий твір, що має важливе наукове та практичне значення.

Одержано 25.08.2021.